

İlköğretim Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitici Drama Uygulamaları Hakkındaki Farkındalıklarının İncelenmesi

Ebru ÖZTÜRK¹

Yrd. Doç. Dr. Aylın SÖZER ÇAPAN²

Eğitimde kullanılan geleneksel yöntemler artık yerini öğrencilerin kendilerini özgür ve yaratıcı bir biçimde ifade edebilecekleri yöntemlere bırakmıştır. Bu yöntemlerden, öğrencinin kendini ortaya koyabildiği en önemli ve etkili olanı dramadır (Çelikkaya, 2014). 2005–2006 öğretim yılından itibaren ilköğretim 4. ve 5. sınıfların müfredat sistemini giren drama kavramı, Yunancadan türetilmiş dram sözcüğünün yapmak, etmek, eylemek anlamlarını taşıdığı bilinmektedir. Tiyatro bilimi içinde drama özetlenmiş, soyutlanmış eylem anlamına gelmektedir (San, 1990, s. 573).

Drama ile öğrenci aktiftir, öğrendikleriyle kendi yaşantıları arasında bağıntı kurar, grup çalışmalarına katılır, konuya motive olur, kendi yaşantılarını da işe koştuğu için kendini konunun bir parçası olarak görür, böylece derse karşı ilgisi artar (Karadağ ve Çalışkan, 2005, s.5). Drama; öğrencinin yaratıcılık ve estetik gelişimi, sosyal gelişim ve birlikte çalışma yeteneği, iletişim becerilerinin gelişimi, kendini tanıması, kendine güven duyma ve karar verme becerisi kazanması, sözcük dağarcığını geliştirme yoluyla dil ve iletişim becerileri kazanması, duygularını ve düşüncelerini geliştirmesi, empati kurması yönünde önemli işlevlere sahiptir. Bu nedenle, bu eğitimi verecek kişinin niteliği önem kazanmaktadır (Ömeroğlu ve diğerlerinden akt. Yazıcı ve Demiroğlu, 2013).

Eğitici drama, John Dewey ile benimsediğimiz “yaparak, yaşayarak öğrenme” felsefesini yansıtan öğrenme yöntemlerinden birisidir. Çocuk etkinliklerde izleyici dahi olsa olayı algılama fırsatı bulduğundan edindiği bilgi ve yaşantılar onun için büyük önem taşımaktadır (Karadağ, Korkmaz, Çalışkan & Yüksel, 2008). Çocuk eğitiminde sıklıkla kullanılmaya

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

başlanan drama yönteminin kendi içinde yarattığı “psikodrama”, “yaratıcı drama”, “tiyatro” ve “eğitici drama” terimleri de vardır (Önder, 2010).

Eğitimde esas uygulanan eğitici drama Önder’e (2010) göre; mümkün olduğunca esnek olmakla birlikte temel kuralları önceden ve dışarıdan belirlenmiş, bir grupta yaşanan, yetişkin bir lider (örneğin bir öğretmen) tarafından yönlendirilen ya da en azından başlatılan ve çocuklar tarafından bir grup oyunu gibi algılanabilen etkinlikler bütünüdür (Önder, 2010, s. 32).

Eğitici drama; hareket, duyu, dil ve iletişim, düşünce ve duygunun bir sentezidir. Bu sentezi oluşturan unsurlara yer veren farklı uygulama aşamalarını içinde barındıran bir yapıya sahiptir. Bu yapı eğitici drama yönteminin uygulanış yolunu da gösterir. Diğer bir deyişle eğitici dramadan beklenen yararların elde edilmesi için, söz konusu aşamalı yapının göz önüne alınması ve uygulamanın buna göre gerçekleştirilmesi gerekir.

Eğitici Drama Yönteminin Farklı Aşamaları:

- Eğitici Dramayı Başlatma
- Drama Oyunu
- Tartışma
- Destekleyici Etkinlikler (Önder, 2003, s. 32)

Yapılan dramalarda hem uygulanabilirliği kolaylaştıran hem de etkili ve kalıcı öğrenmeye olanak sağlayan bu aşamalar eğitici dramayı oluşturan önemli unsurlardandır. Eğitici drama uygulamalarından hedeflenen yararların sağlanabilmesi, drama liderinin yani öğretmenin yaklaşımı, davranışları ve uygulama becerileri ile doğru orantılıdır (Önder, 2003).

Bir lider olarak öğretmen tüm bu aşamaları eksiksiz bir şekilde yerine getirmediğinde yapılan eğitici drama uygulaması öğrenci tarafından tam anlamıyla özümsemez. Bundan dolayı tüm öğretmenlerin eğitici drama ve uygulanabilirlik aşamalarına hâkim olmaları gerekmektedir. Ancak eğitim sisteminde yaşanan kopukluklar, her okulun kendine özgü eğitim programları, zaman yetersizlikleri, üniversitelerin öğretmen yetiştirme programlarındaki farklılıklar gibi engeller eğitici drama uygulamalarında yetersizliğe ve eksikliğe yol açmaktadır.

Son yıllarda programlar yenilenirken dramaya daha küçük yaş gruplarından itibaren yer verilmeye başlanmış ve öğretmenler için drama kursları açılmaya başlanmıştır. Ancak bu girişimler yeterli donanım ve bilince sahip olunmadığından eksik kalmaktadır. Drama, uzmanlık isteyen bir öğretim yöntemidir. Eksik ve yanlış uygulamalar faydadan çok zarar getirebilir. Bu yüzden eğitimde önemli bir yere sahip olan bu yöntemde drama lideri öğretmenin görüşleri, bilgi ve becerileri oldukça önemlidir (Yazıcı ve Demiroğlu, 2013).

Bu araştırma ile sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin eğitici drama uygulamaları ile ilgili farkındalıkları arasındaki farkın incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada ‘Tarama modellerinden olan ilişkisel Tarama Modeli’ kullanılacaktır. İki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modellerine ilişkisel tarama modelleri denir. Bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi, ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlenmeye olanak verecek şekilde yapılmak zorundadır (Karasar, 2014).

Araştırmada kullanılacak olan ölçekte sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin eğitici drama uygulamaları yeterliliklerinin ve farkındalıklarının bilgisini ölçen sorular, beşli likert tipi ölçekle alt boyutlara ayrılarak hazırlanacaktır. Ölçeğin geçerlilik güvenirlik işlemleri için aşağıdaki adımlar izlenecektir. Araştırmanın evreni, İstanbul ilinde bulunana ilköğretim sınıf öğretmenleri ve okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleme rastgele örneklem seçme modeline göre belirlenmiştir. Çalışmanın örneklem grubunda Küçükçekmece, Kâğıthane, Şişli, Ümraniye, Kadıköy Bahçeşehir, Başakşehir, Halkalı, Florya, Eyüp, Haramidere, Esenyurt, bulunmaktadır.

Güvenirlik işlemlerinde ilk önce zaman göre değişmezliğin saptanabilmesi için ölçekte önceki ve sonraki ölçmeler arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanacaktır. Bağımsız gözlemciler arası uyum tekniği kullanılarak gözlemcilerin ayrı ayrı yaptıkları ölçümlerin ortalaması alınarak, her

durum için bir tek değer bulunacaktır. Ayrı ayrı gözlem sonuçları birbirine ne kadar yakın ise, sonuçta elde edilen ortalama değer in güvenilirliği de o kadar yüksek olacaktır. İç tutarlılık için madde istatistikleri yapılacak, ölçme aracındaki her maddenin aldığı değer ile ölçme aracının tümünden alınan toplam değer arasındaki ilişkiyi ifade etmek amacıyla madde istatistikleri yapılacaktır. 0.5'ten küçük katsayıları olan maddelerin güvenilirliği gözden geçirilecektir (Karasar, 2014).

Geçerlilik işlemlerine gelince içerik geçerliliğinin saptanabilmesi için ölçme aracında bulunan maddelerin ölçme amacına uygun olup olmadığı, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla "uzman görüşü" alınacaktır. Ölçü aracı ve amaçları bir uzman gruba incelenecektir ve grubun önerilerine göre gerekli yeni şekil verildikten sonra ölçme aracı kullanılacaktır. Aynı zamanda uygulama geçerliği için de yapılan ölçme ile ölçülmeye çalışılan şeyin gerçek hayattaki yansımalarının karşılaştırılmasındaki uyumuna bakılacaktır. Yapı geçerliği için araştırmanın kuramsal boyutunda yer alan alt boyutların aynı faktör altında çıkma beklentisini test etmek amacıyla faktör analizi yapılacaktır. Aynı faktörü ölçen maddeler bir araya gelerek çeşitli grupları oluşturması beklenmektedir. Her faktör grubuna içinde bulunan maddelerin özelliğine göre bir faktör adı verilecektir. Bu faktörden her birinin ölçmedeki kuramsal yapıyı ifade etmesi beklenmektedir (Karasar, 2014).

Anahtar Kelimeler: *Drama, eğitici drama, sınıf öğretmeni, okul öncesi öğretmeni*

Kaynakça

- Çelikkaya, T. (2014). Sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin önemi ve uygulama örnekleri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 447-469.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2005). Eğitim-öğretim sürecinde drama yönteminin yeri ve önemi. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-9.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N. ve Yüksel, S. (2008). Drama lideri olarak öğretmen ve eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 169-196.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Önder, A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa
- Önder, A. (2010). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama*. Ankara: Nobel
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573-574.
- Yazıcı, T. ve Demiroğlu, Ö. (2013). Okul öncesi öğretmen adaylarının drama eğitimi yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 117-141.